

EL LLENGUATGE

Insectes i cucs

Així com *cuc*, amb el seu femení *cuca*, és un mot popular, segons Coromines de formació expressiva, *insecte* és un mot savi, un llatíisme d'introducció relativament recent, que va tenir lloc a l'època en què els animals van començar a ésser estudiats científicament i se'n va fer una classificació sistemàtica. Es comprèn perfectament, així, que *cuc* i *cuca* siguin mots usats amb un valor molt imprecís i vari, i normalment exclosos del llenguatge científic, llevat d'algunes denominacions especials, en què van acompanyats de determinatius, i que *insecte*, en canvi, sigui un mot científic, amb un valor precís, perfectament definit.

Tanmateix, el mot *insecte*, tal com s'ha esdevingut amb els més usuals dels noms científics d'origen culte o savi —hi ha noms científics d'origen popular, com *peix* o *ocell*—, s'ha popularitzat i es pot dir que ja forma part integrant del que anomenem el llenguatge col·loquial. Però també és força freqüent que la popularització d'un terme científic comporti una pèrdua de definició, i així s'ha esdevingut efectivament amb el mot *insecte*, que no és rar que hom faci servir popularment per a anomenar certs aràcnids o miriàpodes, i fins i tot els anèl·lids (els cucs), més allunyats encara dels insectes en la classificació sistemàtica. No

cal pas escandalitzar-se si algú, d'una paparra, que és un aràcnid (animals de vuit potes), en diu un insecte, però en un llenguatge mínimament rigorós cal reservar aquest nom, *insecte*, per a les bestioles que tenen sis potes (hexàpodes), un parell de banyes i, sovint, un o dos jocs d'ales. El mot *cuc*, en canvi, a part de certes denominacions específiques, tant s'aplica als anèl·lids (verms o cuc de terra) com a les larves dels insectes en estat d'eruga, que tenen un aspecte semblant als anteriors.

Tenint en compte la petita grandària dels insectes i la seva profusió (més d'un milió d'espècies a tot el món) no és gens estrany que el llenguatge popular reflecteixi a penes la seva diversitat. Els noms populars d'insectes que tinguin valor específic —que designin una única espècie— són molt escassos i, encara, cal aplicar-los a d'altres espècies afins, com *abella*, pròpiament l'*Apis mellifica*, però utilitzat també per a designar d'altres himenòpters semblants. Però noms tan usuals com *mosca*, *mosquit*, *papallona*, *formiga*, *escarbat* o *puça* designen, en realitat, una gran multiplicitat d'espècies diferents.

Albert Jané